

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileră.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sâmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

Osana!

In fața evenimentului, când din voea lui Dumnezeu și grația stăpînitorilor bisericii noastre românești gr. catolice, noul episcop al diecezei Lugojului, Prea Sfinția Sa Dr. Valeriu Traian Frențiu, odraslă a unei vechi familii românești, originară din Ticvaniulmare din vecinătatea noastră, a luat în vînjoasele sale mîni toiagul cultural din acest colț de țeară, ne închinăm și noi cu smerenie micul nostru stindard cultural înaintea noului apostol al culturii noastre naționale!

Intru mulți ani Stăpîne!

Osînda „Progresului“

de Gheorghe Jianu.

I.

„Progresul“ nostru a răsărit la 1907 din frămîntarea unor gînduri senine, așternute cu sinceritate în programul cu care i-am dat drumul în lume. În articolul de îndrumare, apreciat cu căldură și în „Neamul Românesc“ al d-nului Nicolae Iorga, ne-am precizat linia de conduită, ferindu-ne a călca vr'odată înlăturî de potecă. Cînd am pornit la drum, tovarăși mi-au încredințat mie toiagul. Am primit deci eu, iscălitorul acestor rînduri, sarcina de a purta greul conducerii. Astfel ne-am apucat de lucru, vr'o patruzeci de salahori ai unui țel nobil și binestabil.

Am trecut norocoși peste multe zăgăzuri ce ni-s'au ivit în cale. Știam că mulți dintr'ăi noștri n'o să ne înțeleagă pe deplin. Cunoșteam îndărătnicia Românilor d'a nu lăsa să se schimbe lucrurile. Dar nădăjduiam în „mîntea din urmă“ a Românilor. Ne-am adus aminte cum ai noștri au sărit cu pari cînd au văzut mai întăi drumul de fer, așa o să sară și asupra noastră cari umblăm a tăia o cărare nouă în prielnicia credințelor „tradiționale“. Așa de pildă cînd am dat să deslușim cu slova ce-i biserica cea adevărată a lui Christos, biserica ideală, biserica vie = societatea celor de o credință, spre deosebire de casa de rugăciuni, căreia i-se zice întimplător tot: biserică, am pățit-o. Am fost huliți ca răzvrătitori, cari păcătuim

împotriva doctrinelor religiunii creștinești ș. a. m. d., fără a ni-se mai lua în seamă analiza și explicarea sărbătorilor, etc. prin ceiace la rîndul nostru ne-am făcut simpluminte datorita față de programul revistei noastre culturale. Am socotit că e vremea să știe și Românul că de ce merge să se roage, cînd trage clopotul la biserică, și cum să se înalte cu sufletul cînd aude învățăturile prețioase din evanghelie, pe care preoți noștri o cîntă înloc să o citiască. Am combătut această datină urită și păgubitoare în biserica noastră răsăriteană. Totastfel am combătut și alte datini contrabandate în biserica noastră strămoșească, cum e spre exemplu și deranjul umilitor ce se produce pe alocuri unde se începe miruitul pela mijlocul liturghiei. Sălbăticia aceasta a fost dealtfel înfierată și din partea poetului nostru Octavian Goga în congresul național bisericesc. Insfirșit, înafară de polemica teologilor noștri Dr. Vladimirescu, Aurel Popovici, Dr. Nicolae Brinzeu, Virgil Pop, cari și-au spus liber, dar documentat, părerile asupra unor chestii pur culturale bisericesci, din a noastră parte, împlinindu-ne datorita de a apăra vaza preotului român, în același timp, firește, am combătut și abuzurile săvîrșite de uni preoți d'ăi noștri cari se pretează bunăoară la sfeștania pomanelor dela răscruce și alte asemenea datini păgînești, cari nu pot fi ocrotite de patrahirul preotului. Totastfel ne-am spus odată părerea pe față, ceiace susținem ș'acum și totdeauna, că nu-i șade bine preotului să se împodobiască cu lanțe de aur la orologiu. Incolo dovedim cu colecția

FOILETON.

Nuntă fără voe.

Piesă populară într'un act de Nicolae Vucă-Secășanu.

Persoanele:

Gheorghe Bujor, țaran cu stare,
Sofia, soția lui,
Trăian, fiul lor,
Baba Ruja, descîntătoare în sat,
Un preot.
Nuntași.

Teatrul se petrece într'un sat din sudul Banatului. O oada țărănească, cu masă, trei scaune, un orologî care arată la 11 1/2.

SCENA I.

Gheorghe și Sofia în oada unul șezînd pe scaun.

Gheorghe: Eu credeam că glumești însă tu nu ții rînd de gumă. Nu înțeleg cine ți-a umplut capul cu atîtea fleacuri muerești. Cum să însurăm noi copilul așa de tînăr? N'a isprăvit nici cu școala de repetiție, necum să fie ajuns la vîrsta de 18 ani, să-i fac rugare de cununie, să-i facem nuntă cum se cuvine dela un om cu stare, dela un om de biserică.

Sofia: Mie puțin îmi pasă de legî și de cununie, cine-i om de omenie, fie cununat, ori necununat, tot o duce bine cu muera și cu casnici. Și asta-i față de oameni buni, deopotrivă cu noi, și nu vezi tu ce zestre are: două lanțe de pămînt și 2000 coroane banî gata.

Gheorghe: Bine... bine... asta o șiu și eu, și n'ași avea nimic încontră, dacă copilul ar fi la vremea de însurat. Fata lui Ion e și mai timpurie decît copilul nostru, și asta de... nu se cade... Omul poate fi mai bătrîn decît muera, dar nu muera decît omul. Fata lui Ion mi-se pare că e trecută de 16 ani?

Sofia: Nu-i trecută. Acum îi împlinește la Sîmbăta lui Lazăr.

Gheorghe: Mai este și o altă piedecă?

Sofia: Ce mai este?

Gheorghe: Am fost la anul nou la biserică, și părintele a ținut o predică despre „nunțile Bănătenilor“, a spus că la ei în Ardeal nu se fac atîtea batjocuri cu nunțile cum se fac la noi, acolo n'ajung oameni în urma nunților pe mînele advocaților, nu sînt atîtea morțișaguri în copii, ca pela noi, ba mai spunea că concubinurile sînt și păcătoase.

Sofia: Ce sînt cîcă păcătoase?... Cîntile cu vin?...

Gheorghe: (tare) Concubinurile, așa se zic nunțile noastre din Banat, nunțile fără de popă.

Sofia: Doamne apără, că acuși o să vorbești păsărește tot ducînd-te la biserică; decînd e popa așa al tînăr, cite le știe el, cit de învățat se ține.

Gheorghe: Mie nu-mî vine la socoteală planul tău nicidecît; eu nu voesc să ajung prin ușile judecătorilor de pe urma nunții copilului.

Sofia: N'ai să ajungi, va fi grija mea, eu am lipsă de ajutor în casă, că mis muere singură.

SCENA II.

Aceiași și Trăian.

Trăian: (venind dela școala de repetiție cu cărțile subsioară) Sărut mîna...

Sofia: Se trăești. Dar ce poate fi de ai stat atîta la școală, ori vrei și tu să fii popă ori dascăl?

Trăian: A ținut domnul învățător prelegere cu noi despre economie, despre prăsirea vitelor, a galețelor sau hoare cum le zicem noi acasă.

Sofia: (rîzînd) ha, ha, ha. Ba că și-a găsit sacul petecul, învață Tanda pe Manda. Dar de unde știe el economia, el care umblă cu păpuși vixuiți pe drum cînd sare lumea după lucru, dar de vite ce știe el că n'are crac de vită 'n bătătură, de hoare o ști dacă i-o fi spus dascălița cum se pun ouăle sub cloță.

Gheorghe: Lasă-te tu cu fleacurile tale, nu te amesteca unde nu-ți ferbe oala.

Sofia: Dacă și al dascăl, a avut vreme pînă la 12 ani de învățat, nu acuma cînd eu am de gînd să-l însor.

Gheorghe: Tu vei avea, dar n'o avea el, apoi n'o să faci nuntă fără voe.

Sofia: Așa-i, Trăiane. Eu am pus de gînd ză te însor după fata lui Ion Albu.

Trăian: (mirat) Pe mine!... Poate crezi că am nărozit, să mă batjocuriască lumea. Ce-ar zice copii de vîrsta mea, și ce-ar zice domnul învățător, domnul părinte, cari ne dau alte învățături, nu ca voi; ei ne spun să nu mai facem cum ați făcut voi pînă acum, nunți necununate, ca

„Progresului“ de pe toți ani, că n'am grațit nicio vorbă legănată în paguba cinstei preotului român. Dimpotrivă, am putea să ne provocăm la nenumărate articole, prin cari noi, chiar mai mult decât alte ziare d'ale noastre, am contribuit cu gândul cel mai bun la vaza bisericii și întărirea în poziția sa a preotului român. Și ca să ne facem complect seama, la care ne silesc astăzi împrejurările, recunoaștem aici în fața lumii, că un singur articol de fond a tratat poate prea aspru tagma preotească. Poate că atunci unicadată am greșit că am găzduit în coloanele „Progresului“ niște păreri „prea îndrăznețe“. Credeam însă că iscălitura autorului (prot. Mihail Gașpâr) un preot tânăr mai avântat, care ulterior a fost și avansat în ierarhia noastră bis., ne va fi o chizeșie, ne va scuti de a fi bănuți ca „răzvrățitorii ai bisericii și potrivnici ai preoțimeii“, cum ne-am pomenit ca din senin că ne osîndesc regresisti, cari nu ne pot găsi o altă vină pentru a ne osîndi „Progresul“.

Ba cei și mai înspăimîntător de trist, ceice nu ne citesc, și prin urmare nu pot fi în măsură a ne aprecia nici în bine nici în rău, au dus-o cu intriga până a ne pîrî cu minciuna chiar și la forurile cele mai înalte bisericesti.

Astfel Conzistorul diecezan din eparhia noastră, pe mine, ca conducător al „Progresului“, m'a tratat deadreptul ca pe un vinovat; chiar și arhiereul m'a lovit cu sulița în coaste, făcînd pe placul stăruitorilor fără suflet și fără niciun Dumnezeu, cînd m'a tratat până și în sinodul eparhial printr'o aluzie dureroasă care a avut efectul de a face pe uni dintre creștini... să se bucure de suferința celui prigonit. Deci fără a mi-se incrimina vr'un pasagiu din „Progresul“ și fără a fi sfătuit, cum zice Scriptura, în patru ochi, ori dojenit între doi martori, am fost dat deadreptul soborului... pentruce? pentrucă așa au cerut-o ceice simțindu-se acum la largul lor, au crezut că nu li-se va mai descoperi intriga. Dar, Nichts ist so fein gesponnen...

În numărul viitor vom prezinta dovezile; vom arăta ad oculos nedreptatea strigătoare la cer a celorce le pot fi „unuia mumă, altuia ciumă“.

(Va urma.)

Țigani, ci să urmăim pe alte națiuni cari progresază în toate.

Sofia: (aparte) Asta eară începu păsărește, națiuni, progrese, ce știu eu ce's alea.

Gheorghe: Vezi că ai făcut socoata fără birtaș...

Sofia: Dar că s'au mai însurat la noi așa.

Trăian: S'au fi însurat, nu zic, dar eu nu fac una ca asta, Doamne ferește. Ori voești să mă fac ca „un copil ce vrea să fie cu sila mare“ din cartea lui Popescu, care luîndu-și pălăria, prașchia și bățul tătine-său, s'a crezut om mare. Așa și eu, copil de școală — cu muere. Mie nu-mi arde de însurătoare, eu mă duc să văd la prietini: pe unde minăm vitele după ameazi (iese grăbit).

SCENA III.

Gheorghe și Sofia.

Gheorghe: Vezi ce răspuns căpătași dela copil. Tu ai crezut că-i așa cum tu vrei. Știe el mai multe decât tine și decât mine. Erî mi-a citit într'o foare un caz despre urmările unui concubin, așa că un copil rămas orfan n'a putut dobîndi averea tătine-său fiindcă s'a născut din părinți necununați. Averea au împărțit-o parte advocați parte alte neamuri mai îndepărtate, ear copilul a trebuit să meargă slugă. Apoi n'ași voi ca averea mea, căștigată cu atîta sudoare să ajungă pe mîna advocaților, ori pe mînele altor neamuri-neneamuri.

Sofia: La noi nicicînd n'o să urmeze așa.

Gheorghe: Dumnezeu poate și urmările,

Îmbătrînirea și moartea.

Profesorul Ewald, doctor internist, din Berlin, a vorbit despre această chestie, în Viena în sala cea mare a „Uraniei“.

Inchipuirea despre moarte, priceperea și reprezentarea ei a fost foarte deosebită în cursul timpului, în poezie, religie și filozofie.

Din punct de vedere științific, sînt două feluri de îmbătrîniri și moarte, moartea filozofică (naturală) și cea patologică.

Moartea filozofică este sfîrșitul firesc al vieții înafară de boală ori rănire. Îi este înainte mergătoare îmbătrînirea insului.

Moartea patologică, dimpotrivă, este cea înainte de vreme. Din oameni, cîți sînt pe pămînt, din ceice mor, cel puțin două treimi nu mor de moarte firească.

S'ar putea crede că viața ar putea dăinui fără sfîrșit, dacă ar avea oameni hrană potrivită, care se repara pierderile organismului. Buffon a socotit viața omului, de șaseori cît lungimea tinereții; Baso și Hufeland, credeau că normal ar fi să ajungă de optori cît tinerețea. Deoarece omul e deplin crescut abia la 35 de ani, ar urma ca din rata normală a vieții să fie de 200 de ani. În veacul nostru viața durează între 70 și 80 de ani. Trăim, însă, mai mult decât în celelalte veacuri.

În Suedia, la începutul veacului al XIX-lea din 100 de copii, în vîrstă de 5 ani, au ajuns pîn'la 70 de ani, numai 27; la sfîrșitul veacului, proporția a ajuns la 48. În Belgia a fost 35 față de 40; în Germania 30 față de 39.

Pune apoi întrebarea dacă moartea este de neînlăturat.

Sînt organisme uniceleulare, protozoare, cari se înmulțesc mereu prin împărțire. La aceste celulele nu îmbătrînesc, deci nu au moarte firească.

Toate organismele pluriceleulare, plătesc superioritatea prin moarte. Moartea este pentru noi de neînlăturat, este o necesitate fiziologică.

Părinți trebuie să lase loc generației nouă. E o adaptare a organismelor pluriceleulare. Durata vieții se adaptează pentru o întindere anume. Lovitor e lucrul la insectele, cari pier îndatăce și-a îngrijit de soarta puilor ce vor ieși din ouă.

La oameni și la animalele superioare mai joacă rol uzarea țeseturilor, a celulelor. Celulele au o perioadă de creștere, de înmulțire, tinerețea, alta de echilibru, amiaza vieții; a cădereii, bătrînețea. Măcar că la bătrîni părul și unghiile cresc mereu, multe organe scad.

Viața e legată de hrană. Moartea este încetarea nutriției.

Dece vine vrîsta bătrîneții, cu atrofia organelor? Științificește, îmbătrînim, decum ne-am născut. În popor se zice că îmbătrînim, cînd se

mai cu seamă că nici copilul nu se învoește odată cu capul, dar eu tot o să mă duc să-i povestesc gândul tău și lui părintele să văd ce-o zice (iese).

SCENA IV.

Sofia singură.

(Cu mînie). Du-te că tot cu sfaturile popilor mi-am ținut eu casa și binele. Du-te spune-i și ce-ai cinat aseară, că tu așa ești făcut (a parte). Popa știu ce o să-i zică. O să înceapă earăși cu predica dela Anul-nou, o să i-o spună earăși toată, ba poate mai adauge el ceva și dela el, că știe el că dacă facem nuntă necununață, nu ia niciun crețari dela noi, dar așa ar avea vreo 4-5 coroane pe „extractu de botez“, vreo 2-3 pentru cununie, afară de aștea ar fi și el la gostie, că-i prietîn bun cu Gheorghe, decînd e „imbru“ la biserică. Numai mie nu-mi pasă nici de zece popi. Ori dacă nu iau fata asta după copil, imi dă el vruna?... Numai să vină baba Ruja, să-mi aducă vorbă dela fată, și pe copil îl înduplec eu până se învoește, și dacă o fi să-i dea și ocolu dela „fîntina cu leacuri“, se va învoi și Gheorghe... (se uită înspre ușă)... Doar eată-o că și vine „vorba Romînilui“, cînd vorbești de lup, vine lupul.

SCENA V.

Sofia și baba Ruja.

Baba Ruja: (întrînd) Bună ziua.

Sofia: Bună să-ți fie inima mamă Rujo.

Baba Ruja: Veți fi gîndit că m'au pus la masă întinsă acolo, de vin așa tîrziu.

înfățișează anumite semne. Îmbătrînim pe nesimțite. Nu e potrivită comparația cu mașina ale cărei părți se tocesc, uzează; căci organismul are putere de a-și înlocui pierderile.

S'a găsit oareșicare legătură între îmbătrînire și încetarea secrețiunilor interne ale unor anumite organe.

Așa ar fi ale ghiindurei tiroidiene, ale capsulelor suprarenale, ale ghiindurei pineale, etc. Ewald nu crede că se vor putea afla pricinile îmbătrînirii în pricina morfologico-anatomice, căci acestea ne arată numai ce se întimplă, ear nu din ce pricină.

Mecanicof susține că organismul se vatamă prin grămădirea în el a unor produse ale disimilării. Acestea fac de-și pierd celulele energia, adevă se îmbătrînesc. Ar fi întocmai cum celulele drojdiei se omoară fabricînd alcoolul.

Dar oameni cei mai mulți nu mor de moarte naturală, ci de calalizare vaselor, de dilatarea beșicilor plămînilor, de cancer și alte tumori, etc. Am putea lungi viața mult, înlăturînd pricinile acestor boli.

Cei mai mulți mor, fiindcă li-se oprește inima; alți, fiindcă se înabușc.

Nimeni, aproape, nu are conștiință de clipa, cînd moare, lunecăm fără să ne dăm seama și fără durere în repauzul veșnic. Doctorul poate prin narcotice etc., ușurează moartea.

E oare fericire mare să ajungi foarte bătrîn? Mulți au lăudat părțile bune ale bătrîneții. Nu trebuie, însă, să trecem cu vederea și neajunsurile. Mai ales este greu bătrînului să se deprinză cu împrejurările noi ale lumii. Legea austriacă scoate la pensie la 70 de ani. O fi depărtînd și oameni capabili, dar ca regulă, nimerește bine.

Da bătrînului, cari se bucură de viața sănătoasă, sfatul să fie bun, să ajute și să fie de folos celor tineri.

(V. Naț.)

IGIENĂ.

Vindecarea tusei măgărești.

Ziarele scriu, că Drul Zagner din Zürich a tîmăduit peste o sută cazuri, din cari aveau și aprindere la plămînul stîng. Vîrsta bolnavilor era dela 6 săptămîni pînă la doi ani. N'a fost niciun caz de moarte. Numărul atacurilor de tuse era de cel mult 32, în 34 ceasuri și începură a scădea chiar dela primele îngrijiri, dar mai ales în săptămîna a doua a căutărei. Boala după 2-3 săptămîni era așa de ușurată, că nu mai era nevoie să schimbe aerul, plecînd. Leacul e chinină clorhidrică topită în apă, în dose după vîrsta copilului. O bea în lapte, înainte de masă. Foarte bine lucrează pulberea de techinină, care e lipsită și de gust amar. Pelîngă aceasta împacheta bolnavi în cearșafuri ude dela subsuară pînă la picioare, și

Sofia: Ba știu că altele te-or fi oprit.

Baba Ruja: Oprit zeu, oprit. Că au, mulțam lui Dumnezeu, de toate. Cînd le spuseli, că am venit în pește pentru voi, să aducem pe Florica la Trăian, nu mai știau pe ce lume se află, că n'au dragă, n'au alți oameni de potrive lor în sat, și să o dea în alt sat, le pare și mai rău, că atîta fată au și ei; a cerut-o și-un dascăl din satul vecin, hm... de bucurie imi deteră ca la o muere bătrînă cîta răchiuță și cu asta eaca m'am aminătat. Imi mai arătară cite de toate: vreo 8 ponevi toate țesule cu spiteaza, ziceau că toate's ale Floriceii; vreo 10-20 vîguri de pinză. Mi-au dat într'o ueguțăși cîta răchie (scoate o sticlă de jumătate litru din sîn). Bea și tu, Sofia, să vezi ce răchie bună au, zic că au vreo 4-5 acoave, anumit pentru nuntă.

Sofia: Las-o în păcate de răchie. Dar ce-a zis Ion de zestre, că numai cu asta dacă am putea îndupleca pe Gheorghe al meu.

Baba Ruja: Nu pot să știu, că pe Ion nu l-am găsit acasă.

Sofia: Asta ar fi măi delipsă să se știe, că de... Gheorghe nu prea are voe, dar copilul defel nu vrea. El știe ce știe el; știe cite toate dela școală, nu-i lumea ca înaintevreme; acum și crîmpoți de copii știu din ale cărți, din ale novele, tot ce-i în lume.

Baba Ruja: Lasă-i pe maica... Copilului îi face eu o unsură de dragoste, de se duce în lume după ea. Lui Gheorghe ear' îi fac o apă dela o moară care umblă pe stînga, ș'apoi nu te teme.

peste ceasaf îi învălea cu flanelă uscată. La aprindere de plumbi schimbă ceasaful la fiecare două ceasuri, astfel compresul îl pune numai vr'o două ceasuri ziua, orî numai pe noapte.

Creerî omului.

Un profesor învățat, anume Waldeyr, a ținut o vorbire despre creerî omului. A dovedit, că este strînsă legătură între mărirea creerilor și puterea de gîndire a oamenilor. Creerî oamenilor de seamă sînt mai mari decît aceia ai oamenilor de rînd.

Oameni din mijlocul Europei au creerî cu o greutate pînă la 1375 grame, pecînd greutatea creerului unui negru abea atinge 1280 grame. Greutatea creerilor la oameni din Nordul și Apusul Europei, ajung chiar la 1400-1500 grame, ear acelor dela Sud nu trece de 1350 grame.

Priceperea la om atrîna numai de greutatea creerilor, ci și de mărirea lor. Cucît sînt mai adînci gropițele, sbîrciturile și creșturile unui creer, cuatît e mai mare și puterea de gîndire a omului.

Contra albirii părului.

Pentru ca părul să nu albiască, puneți într'un litru de apă să fearbă 10 gr. ceaf fin rusesc, la care se adaugă 5 gr. cuișoare. După ce ferbe bine și scade pe jumătate, se retrage dela foc și se strecură. Se unge seara părul cu un burete. Acesta ceaf e bun și încontra mătrefei.

FELURIMI.

Despre muntele Atos. Știrea, că muntele Atos va fi proclamat republică bisericească, a îndreptat atențiunea Europei asupra sfîntului munte. Istoria spune, că primi călugări pe muntele Atos au fost colonizați de împăratul Constantin cel Mare; se crede însă că în partea locului au existat călugări cu mult mai înainte. Turci cuceritori au respectat vechile privilegii ale călugărilor, ear mănăstirile au plătit bucuros sultanului tributul cerut. Pe munte locuiesc astăzi peste șase mii de suflete: jumătate călugări, jumătate frați. Sunt mai cu seamă greci, dar se găsesc și ruși, români, bulgari și sîrbi. În bibliotecile mănăstirilor de pe sfîntul munte au pătruns mulți arheologi străini și au studiat manuscrise și vechi documente dintre cele mai prețioase. Bibliotecile acestea cuprind și astăzi material bogat și de valoare pentru istoria evului mediu. Clima muntelui Atos, scutită de ploii și vînturi este incomparabil de plăcută.

Sofia: Dar că asta am vrut și eu să te întreb, știu că este muere știută...

Baba Ruja: Adă-mi dară vre-o 6 cucuruzi, 3 albi și 3 galbeni, o jumătate litru de răchie, și după ce îi descînt, să-i dai să guște. Pentru copil adă un dărab de clisă, să-i topesc o untură...

Sofia: Iți aduc 12 cucuruzi, nu numai 6, și o litră de răchie, dar să le descînti să se învoiască și copilul, că tare mi-e voia de fata asta...

Baba Ruja: Atunci e și mai bine, că din ce-i mai mult, e mai cu leac.

Sofia: Mă duc să aduc, că mă tem, că vine Gheorghie că uită la ceas, sînt aproape 12, e vremea prînzului (iese).

SCENA VI.

Baba Ruja singură.

Să mai beau cîta din uiagă, că doar' o fi bine. Pentru astară capăt dela Sofia (bea)... Că n'o să-i fac eu descîntecile cu răchia, orî unsoarea cu clisă, o să fac cîta unsoare pe gurmazul meu, că zeu e și uscat d'atîta post. Cucuruzi i-oî da la ale două găinuțe dacă s'or mai ține prin ocol, că nu le-am văzut de alaltăeri, (mai bea din sticlă).

SCENA VII.

Baba Ruja și Sofia.

Sofia (vine cu cucuruzi și cu o sticlă plină în mînă): Eacă, mamă Rujo, cucuruzi și răchia, fă cum știi că-i bine, că dacă o da Dumnezeu sfîntul facem nuntă, te voi gosti ca pe o nunașă.

Baba Ruja: Grija babei, du-te adă și o bucată de clisă pentru unsura copilului.

ECONOMIE.

Prețul bucatelor.

(Piața Oraviții la 11 Ianuar 1913)

Grîul	100 Kg. (maja metrică)	18	C. 50 fil.
Cucuruzul	" "	12	" "
Ovăsul	" "	19	" "
Carnea de vită	1 Kg.	1	" 60 "
" "	vițel "	1	" 80 "
" "	porc "	1	" 40 "
Epure	1 bucată	2	" 50 "
Slănină afumată	1 Kg.	1	" 80 "
Untură de porc	"	1	" 80 "
Ouăle: 7 bucăți	"	—	" 40 "
Ceapa	1 Kg.	—	" 12 "
Aiul (usturoiul)	1 Kg.	—	" 30 "
Morcovi	1 legătură	—	" 7 "
Petrinjei	"	—	" 7 "
Mazere, uscată	1 Kg.	—	" 80 "
Linte,	" "	—	" 80 "
Fasole, boabe	"	—	" 30 "
Mere	"	—	" 50 "
Nuci	"	—	" 80 "
Prune uscate	"	—	" 80 "
Lapte de vacă	1 litru	—	" 24 "
Unt	1 Kg.	2	" 20 "
Brînză de oae	1 Kg.	1	" 40 "
Făină de grîu	100 Kg. Nr. 0	40	" -- "
" "	" " " " " " 1	36	" -- "
" "	" " " " " " 2	34	" -- "
" "	" " " " " " 3	32	" -- "
" "	" " " " " " 4	35	" -- "
" "	" " " " " " cucuruz 100 Kg.	16	" -- "
Tărițe	100 Kg.	16	" -- "
Finul, maja metrică,	"	5	" -- "
Lemne de ars cl. I.	1 metru cubic	7	" 50 "
" "	II. " " " "	6	" 50 "
" "	III. " " " "	5	" 60 "
Cărbuni de peatră	100 Kg.	6	" -- "
Cocs	"	8	" -- "

CRONICA.

În ședința de Joî a reprezentanței comunale din Oravița-mont. s'a luat cu toate glasurile hotărîrea ca la 1 Septembrie c. să se deschidă deja clasa primă (și eventual a V.) a noului gimnaziu ce se va înființa aici.

† *Sofia Adamovicî* născută *Ogherlacî*, soția negustorului *Dimitrie Adamovicî* din Biserica-albă, după un morb greu, și-a dat nobilul ei suflet în mînile creatorului în 28 Ianuar (10 Februar) la 7 ore seara, în etate de 49 de ani. Odihniască în pace!

Sofia: Haida că clisa o ținem în cămara din obor (iese ambele).

SCENA VIII.

Trăian, apoi Sofia.

Trăian (vine grăbit): Oare unde-i mama? E vremea prînzului, și am să merg cu vitele la cîmp. Ușile deșchiate... sigur va fi în curte. (trigă la ușă): Mamă!... Mamă!... (afară se aude Sofia): Vîno să-mi dai de prînz că mă duc cu vitele la cîmp.

Sofia (întrînd): Ce poate fi de vini ear așa tîrziu? Nu vei fi fost earăși la școală?

Trăian: Am fost la ortaci mei, ne-am vorbit să mergem mai mulți deodată cu vitele la cîmp.

Sofia: Să te lași tu de prietini, că eu m'am înțeles și cu tată-tău să te însurăm cu Florica lui Ion Albu.

Trăian: Adă-o după D-ta, eu nu sînt de însurat. Ea poate să se mărite, că-i mai timpurie cu un an decît mine; la școală a fost cu o clasă mai sus decît mine.

Sofia: Nu afla tu vină că-i mai bătrînă, că s'au mai însurat și alți așa.

Trăian: (nepăsător) Dă-mi de mîncare că mă duc...

Sofia: Așteaptă, să vină și tatăl-tău dela popa, să prînzim toți.

Trăian: Ce face el la popa?

Sofia: S'a dus să-i spună și lui; să vedem ce răspuns i-o da popa.

(Va urma).

Țăranului *Tarian Murgu* din Ildie i-s'au tăiat 400 de pruni. Cîta stricăciune omenească, Dumnezeuule!

Bravului învățator *Rnsalin Muhu* din Secaș i-a votat comuna bisericească un adaus de scumpete de 50 cor. Bravo!

De pe cîmpul de război din Balcani vin una după alta știri surprinzătoare că, întorcîndu-se norocul pe partea Turcilor, Bulgari au fost respins în mai multe locuri.

Locotenentul *A. Taussig* din regimentul de infanterie Nr. 52, cum se scrie din Viena, a prezentat în școla de piloți dela Wiener Neustadt un nou monoplan, ale cărui suprafețe sînt alcătuite dintr'o masă transparentă. Construcțiunea aceasta permite pilotului să observe toate, ear aeroplanul, chiar și la o înălțime nu tocmai considerabilă, rămîne neobservat pentru ochiul liber. Aeroplanul invizibil este invențiunea unui inginer chemic, cu numele *Austerweil*, un aradan, care acum lucrează într'un laboratoriu lângă Paris. Inginerul pregătește aripile aeroplanului dintr'o materie cutotul nouă de celuloid, numită *emallit*, care face ca aparatul la o înălțime de 300 de metri să nu fie zărit. Guvernele din Franța și Anglia au comandat mai multe aeroplane de felul acesta.

Societatea ziaristilor francezi din Paris are un fond de pensiune, care în zilele acestea a ajuns la suma de un milion de franci. Cu acest prilej s'a organizat un strălucit banchet în saloanele palatului Bourbon, pus la dispozițiunea ziaristilor de prezidentul camerei *Deschanel*. Au participat la banchet 240 de persoane, la 24 de mese. La masa dintăi se afla prezidentul societății, *Aubry*, avînd la dreapta sa pe doamna *Poincaré*, soția noului prezident al republicei; la celelalte mese se găsiu: ministri, prezidenți senatului și ai camerei, dl *Poincaré*, *Loubet*, și numeroși reprezentanți ai lumii artistice și ai presei din străinătate. La concert a venit și prezidentul *Fallières* cu soția sa; ziaristi i-au primit cu cele mai mari ovațiuni.

La începutul lui Noembre a plecat o expediție de ajutor, trimisă de Crucea roșie a Germaniei pentru a da îngrijirile necesare bolnavilor și răniților în Adrianopol. Expedițiua, care stă sub conducerea profesorului *Hildebrandt*, n'a sosit nici pînă astăzi la locul destinațiunii, deoarece guvernul bulgar nu i-a permis să părăsiască Sofia. A intervenit împărăteasa Germaniei, ca medici și personalul lor să călătoriescă mai departe spre Adrianopol, însă pînă acum fără niciun rezultat.

Duminecă la orele 5 d. a. s'au început la Sibii conferențele publice, ținute în sala festivă a muzeului „Asociațiunii”. A rostit întăi domnul *Andrieu Barseanu*, prezidentul „Asociațiunii”, o vorbire frumoasă de deschidere, apoi dl *Dr. Silviu Dragomir* și-a dezvoltat conferența despre revoluțiua religioasă a călugărului *Sofronie* (1716). Duminecă în 16 Februar n. va vorbi tot dl *Dr. Silviu Dragomir*, profesor seminarial, desgre revoluțiua iobagilor români (1784) și dl profesor *Dr. Emil Precup* despre literatura poporană.

Ziarele polone din Lemberg scriu că beiful *Enver*, eroul de astăzi al Turciei, își trage originea dintr'o familie poloneză cu numele *Borzetzki*. Numitul beî este fiul unui revoluționar, care a participat la luptete din anul 1863, ear după năbușirea revoluției a emigrat în Turcia, unde în guvernul actual a intrat ca ministru și Românul *Bașiară*.

Colaboratorul nostru d. *Ion Roșiu* din Recițarom. a dat cu succes examenul de doctor în științele teologice la universitatea din Budapesta. Multe felicitări.

Pentru ziua de zapostire se pregătește aici în Oravița o mare serată a chorului vocal, cu concert, teatru și petrecere cu dans. Damele sînt rugate de pe acum a se prezinta incît se poate în costum național.

La *Anina* a încetat subit din viață burghezul *Mihai Jumanca*. Dumnezeu să-l ierte!

Poșta Administrațiunii.

M. M. Biserica-albă. Am primit abonamentul pe 1912 și taxa de inserate întotal 21 cor și 50 fil.

Editor-proprietar: *Gheorghie Jianu*.
Redactor-responsabil: *Ilie Oravițanu*.

Apoteca la „Sf. Gheorghe”

Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

Aviz.

Dăm de știre la totnatul că la **Redacția noastră**, aici în **Oravița**, lângă banca românească „Oraviciana”, am deschis la 1. Ianuar c. st. n. un

Birou de informații,

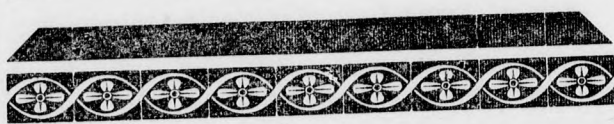
la îndămina celorce au daraveri de orice natură atât în orașul cît și în provincia noastră întregă, exoperînd, ori înlezînd fiecăruia care ne trece pragul: cumpărări și vinderi de imobile, obiecte, mașini agricole, acții etc., dînd Românilor noștri din Valea Carașului, cari ne vor cere ajutorul și alte îndrumări necesare.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care depărtează de pe față și de pe mini orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroa. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

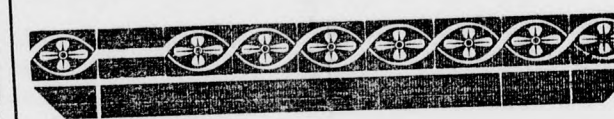
Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în

„PROGRESUL”.

Banca de asigurare
„Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra fclului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.
Valori asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.
Informațiuni la Direcțiune în **Sibîi**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad** la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

Un

arangement de moară

cu două petri e de vînzare din mină liberă. A se întreba la proprietarul: **Iacob Murgu** în **Iladie (Illyéd)**, lângă Oravița.

Cine vrea marfă bună, să tîrgue în bătănie

Gheorghe Bogdanu

pestedrum de biserica din Oravița-rom.

Cea mai bună hîrtie pentru ci-garete **Club** din fabrica **Modiano**.

Depoul general pentru Banat la

IGNAZ FELDMANN

în Oravița.

Se capătă în toate prăvăliile mai bune.

La Tipografia „Progresul,” în Oravița

se pot comanda

totfelul de tinărituri bisericești, școlare, advocațiale și comunale precum și

toate tipăriturile pentru bănci: cărți necesare la contabilitate etc.

Afară de asta se efeptuesc:

acții, cupoane pentru loterii, etc.

lucrate toate cu gust

➡ Nădăjduim că toți Români de bine ne vor trece pragul. ➡